

SAMOPROCJENA SPOSOBNOSTI KRITIČKOG MIŠLJENJA NOSILACA OBRAZOVNOG PROCESA U JAVNIM ŠKOLAMA SREDNJOŠKOLSKOG OBRAZOVANJA I UNIVERZITETIMA REPUBLIKE SRPSKE: REZULTATI ISTRAŽIVANJA¹

Prethodno saopštenje

DOI: 10.5281/zenodo.5721734

Primljen: 24.06.2021.

Prihvaćen: 03.08.2021.

Ana Galić

Udruženje Sofia Banja Luka
ana.galic.bl@gmail.com

Prethodne napomene

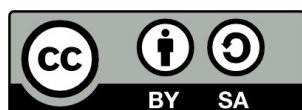
Godina 2021. je bila veoma teška za nosioce nastavnog procesa, kako za učenike, odnosno studente, tako i za nastavnike, tj. profesore. Naime, usljed borbe za virusom korona, nastava je morala da se odvija online, što nam je dodatno otežalo sprovođenje ovog istraživanja. S tim u vezi, napominjemo da se u ovako otežanim okolnostima posebno zahvaljujemo naprije našem Ministarstvu prosvjete i kulture Republike Srpske, na odobravanju našeg upitnika namijenjenog istraživanju sposobnosti kritičkog mišljenja u srednjim školama Republike Srpske, zatim Republičkom pedagoškom zavodu Republike Srpske, te svim učesnicima koji su se odazvali pozivu, kako iz srednjih škola, tako i sa naših univerziteta i njihovih studijskih programa, koji su nam izašli u susret i uložili dodatne napore da se ovo istraživanje sprovede u djelo.

Uvod

Upitnik za samoprocjenu sposobnosti kritičkog mišljenja Ane Galić, magistra filozofije, sproveden je u periodu od 25.05. do 14.06.2021. godine sa ciljem utvrđivanja samoprocjene nosilaca obrazovnog procesa za argumentaciju i efektivnu analizu intelektualnog aparata u javnim školama srednjoškolskog obrazovanja i univerzitetima Republike Srpske.

Upitnik je takođe imao za cilj praktično provjeravanje odbranjene teze o potrebi uvođenja kritičkog mišljenja kao samostalnog predmeta u nastavni plan i program srednjih škola, izložene u teorijskom naučnom preglednom radu naziva: *Uvođenje kritičkog mišljenja u nastavni plan i program srednjih škola kao samostalnog nastavnog predmeta*.

¹ Rezultati sprovedenog istraživanja predstavljeni su na naučnom skupu Banjalučki novembarski susreti 2021. godine, u izlaganju naslova: KRITIČKO MIŠLJENJE Temelj unapređenja nastavnog procesa, (Filozofski fakultet Univerzitet u Banjoj Luci), održanom 19.11.2021. godine

Svrha upitnika

Svrha upitnika jeste da se dobiju informacije koje će pomoći Ani Galić, mr, da na temeljniji način obradi temu kritičkog mišljenja, zastupljenu u njenoj naučnoj monografiji naziva *Uvod u kritičko mišljenje*. Ovim putem autorka je provjerila sposobnost učesnika nastavnog procesa za kritičko mišljenje u srednjim školama i na fakultetima, u cilju unapređenja kvaliteta javnog sektora obrazovanja i definisanja budućih tema za zajedničko razmatranje i rješavanje, putem interdisciplinarnog dijaloga.

Metodologija

Tabela za samoprocjenu sposobnosti kritičkog mišljenja preuzeta je kao pomoćni instrument iz: Cottrell, Stella. *Critical Thinking Skills/Developing Effective Analysis and Argument*. New York: Palgrave MacMillan, 2005. U navedenoj knjizi, koja predstavlja jednu od jedinica literature pri izradi naučne monografije *Uvod u kritičko mišljenje*, Ane Galić, mr, autor je na strani 13. predstavio tabelu sa 25 pitanja, koja ćemo navesti u nastavku, a u cilju samoprocjene ispitanika kao sudionika u školskom obrazovnom sistemu. Rezultati sprovedenog istraživanja na učenicima/studentima i nastavnicima/profesorima tumače se na dva načina: ukoliko je rezultat pozitivnih odgovora premašio 75 posto od ukupnog broja zadatih odgovora, onda se može tvrditi da osoba koja je popunila anketu smatra da je sposobna da kritički misli. U suprotnom, svi ispitanici čiji rezultat u krajnjem sabiranju ne prelazi 75 posto potvrdno odgovorenih odgovora, samim tim smatraju da nisu sposobni da kritički misle.

Analiza rezultata

U svrhu ovog upitnika korištena je tabela za samoprocjenu sposobnosti kritičkog mišljenja, koja je ciljano upućena na adrese Javnih ustanova srednjih škola Republike Srpske, te adrese studijskih programa Univerziteta u Republici Srpskoj, sa ciljem da se vrati minimalno 50 odgovora potrebnih za analizu rezultata.

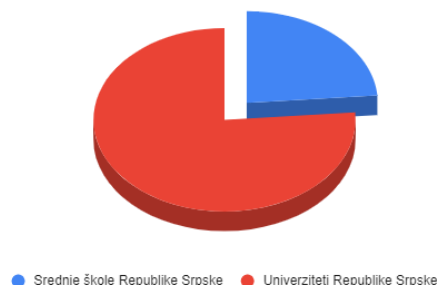
Uzorak

U istraživanju je učestvovalo 63 ispitanika, a istraživanje je sprovedeno anonimno. Četiri uzorka su tom prilikom odstranjena, te nisu uzeta u razmatranje. Naime, s obzirom da je autor odlučio da se upitnik odnosi na područje Republike Srpske, a ne i na područje Federacije Bosne i

Hercegovine (usljed trenutne situacije sa virusom korona, te vremena koje bi dodatno potrebovalo za dobijanje podataka i odobrenja nadležnih ministarstava u kantonima koji sačinjavaju federaciju), tri uzorka koja smo zaprimili iz Federacije Bosne i Hercegovine smo odbacili kao irelevantna za istraživanje. Četvrti uzorak koji nismo uzeli u razmatranje je popunjen od strane nezavisnog istraživača. S obzirom da je jedan od uslova popunjavanja upitnika bio da je ispitanik sastavni dio nastavnog procesa, ovaj primjerak nije ispunio neophodni uslov, te je odbačen. Dakle, u konačnici broj ispitanika je $N = 59$.

Obrazovni sistem Republike Srpske ima veoma heterogenu strukturu, a sam upitnik i distribucija upitnika bila je takva da je uzimala u obzir nadležnosti i ovlaštenja kako srednjoškolskog sistema Republike Srpske, tako i Univerziteta Republike Srpske, te je u skladu s tim upitnik ispunilo 23,7% ispitanika u sklopu srednjoškolskog sistema Republike Srpske, a 76,3% ispitanika u sklopu Univerziteta Republike Srpske. Anketirani predstavnici obrazovnog sistema obuhvataju primarne obrazovne institucije srednjoškolskog i univerzitetskog obrazovnog Sistema Republike Srpske (Grafikon broj 1, 2).

Analiza rezultata upitnika za samoprocjenu sposobnosti kritičkog mišljenja
Srednjoškolski sistem i Univerziteti Republike Srpske

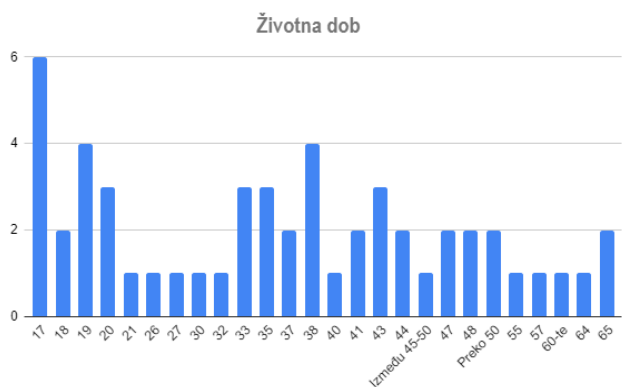

Grafikon 1. Analiza rezultata upitnika za samoprocjenu sposobnosti kritičkog mišljenja/ Srednjoškolski sistem i Univerziteti Republike Srpske (Izvor: Autor)

Grafikon 2. Afilijacija (za zaposlene)/ Škola, Studijski program (za učenike/studente)
Izvor: Autor

Najviše ispitanika je bilo u dobi (Grafikon broj 3) od po 17 godina (10,9%), nakon toga slijede ispitanici od po 19 i 38 godina (14,6 %), zatim ispitanici dobi 20, 33, 35 i 43 godina (22,0 %), nakon njih dolaze ispitanici od po 18, 37, 41, 44, 47, 48, kao i ispitanici preko 50 godina, te 65 (30,9%) i na kraju ispitanici od po 21, 26, 27, 30, 32, 40, 55, između 45-50, 57, 64, te 60-te godine (21,6%).

Grafikon 3. Životna dob (Izvor: Autor)

Istraživačka pitanja

U istraživanju se na osnovu pet ponuđenih odgovora trebalo odgovoriti na postavljena pitanja sa:

- 0 = Snažno se ne slažem
- 1 = Ne slažem se
- 2 = Donekle se slažem
- 3 = Slažem se
- 4 = Snažno se slažem.

Pitanja su sljedeća:

1. Osjećam se ugodno dok ukazujem na potencijalne sla-

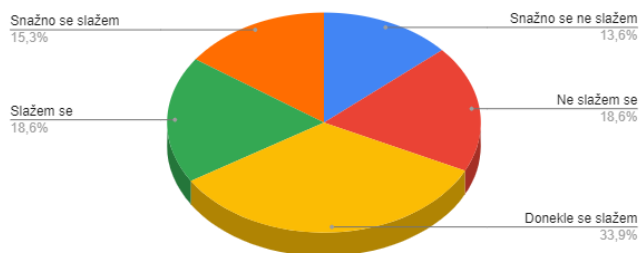
bosti u radu eksperata

2. Mogu zadržati fokus baš onoliko vremena koliko je potrebno da nešto bude obavljeno
3. Znam koja su različita značenja riječi argument u kritičkom mišljenju
4. Mogu analizirati strukturu argumenta
5. Mogu kritikovati bez osjećaja da me to čini lošom osobom
6. Znam šta se misli pod slijedom razmišljanja
7. Svjestan sam koliko moja sadašnja vjerovanja mogu uticati i stvoriti predrasude koje će uticati na pošteno razmatranje problema
8. Strpljiv sam u identifikovanju slijeda razmišljanja u argumentu
9. Dobar sam u prepoznavanju signala koji se koriste u označavanju faza tokom argumentovanja
10. Nalazim jednostavnim razdvajanje ključnih tačaka od ostatka materijala
11. Veoma sam strpljiv u prolaženju kroz činjenice s ciljem da formiram tačan sud
12. Dobar sam u identifikovanju nepoštenih tehnika koje su korištene kako bi se uticalo uvjeravanjem na čitaoca
13. Dobar sam u čitanju između redova
14. Nalazim lakim evaluaciju dokaza kako bih pružio podršku određenom sudu
15. Inače obraćam pažnju na detalje
16. Jednostavno mi je da odvažem dva različita stajališta na objektivni način
17. Ukoliko u nešto nisam siguran, istražiću to kako bih saznao nešto više
18. Mogu predstaviti svoje argumente jasno
19. Razumijem kako se konstruiše argument
20. Znam utvrditi razliku između opisivanja i analitičkog pisanja
21. Mogu uočiti nepravilnosti u argumentu veoma lako
22. Dobar sam u identifikaciji obrazaca, tj. ponavljanja
23. Svjestan sam kako način na koji sam odgojen može uticati na formiranje predrasuda tokom razmatranja određenog problema
24. Znam kako da izvršim procjenu izvora
25. Razumijem zbog čega se ambiciozan jezik često zna koristiti u istaživanjima

Na kraju upitnika ispitanici su ispunili svoje lične podatke, a to su:

1. Životna dob, kao i
2. Afilijacija.

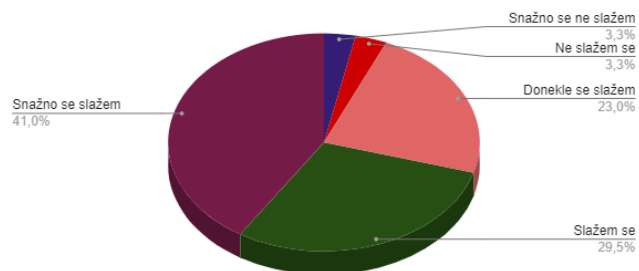
1. Osjećam se ugodno dok ukazujem na potencijalne slabosti u radu eksperata

Grafikon 4. Osjećam se ugodno dok ukazujem na potencijalne slabosti u radu eksperata (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 2: “Mogu zadržati fokus baš onoliko vremena koliko je potrebno da nešto bude obavljeno”, pozitivno je odgovorilo 41 (70,5%), a negativno 4 (6,6 %) ispitanika, dok je 14 (23,0%) ispitanika odgovorilo sa: Donekle se slažem, što tumačimo neutralnom pozicijom (Grafikon broj 5).

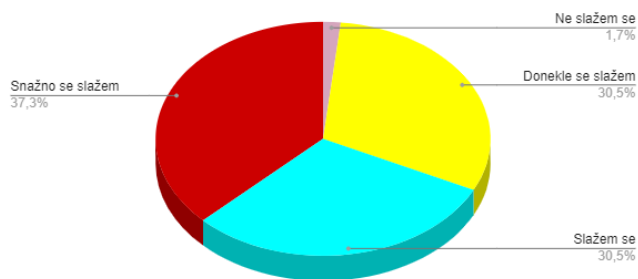
2. Mogu zadržati fokus baš onoliko vremena koliko je potrebno da nešto bude obavljeno

Grafikon 5: Mogu zadržati fokus baš onoliko vremena koliko je potrebno da nešto bude obavljeno (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 3: „Znam koja su različita značenja riječi argument u kritičkom mišljenju“, pozitivno je odgovorilo 40 (67,8 %), a negativno 1 (1,7%) ispitanik, dok se 18 (30,5%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 6).

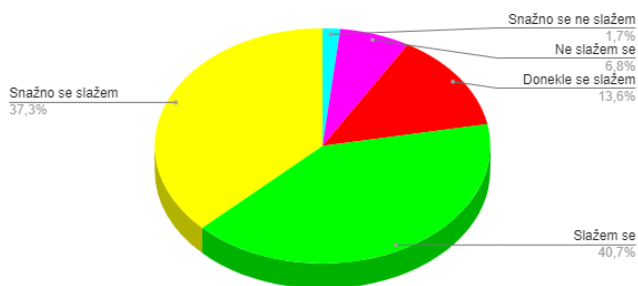
3. Znam koja su različita značenja riječi argument u kritičkom mišljenju

Grafikon 6: Znam koja su različita značenja riječi argument u kritičkom mišljenju (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 4: “Mogu analizirati strukturu argumenta“, pozitivno je odgovorilo 46 (78,0%), a negativno 4 (6,6 %) ispitanika, dok je 8 (13,6%) ispitanika odgovorilo sa: Donekle se slažem, što tumačimo neutralnom pozicijom (Grafikon broj 7).

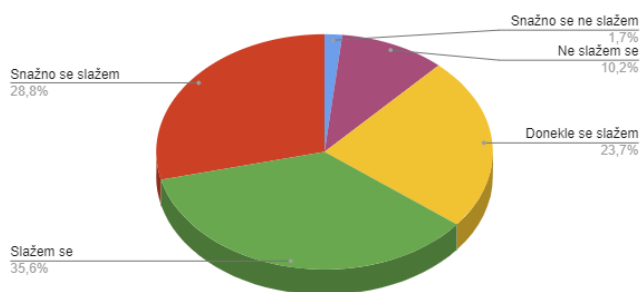
4. Mogu analizirati strukturu argumenta

Grafikon 7: Mogu analizirati strukturu argumenta (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 5: “Mogu kritikovati bez osjećaja da me to čini lošom osobom“, pozitivno je odgovorilo 38 (78,0%), a negativno 7 (11,9 %) ispitanika, dok je 14 (23,7%) ispitanika odgovorilo sa: Donekle se slažem, što tumačimo neutralnom pozicijom (Grafikon broj 8).

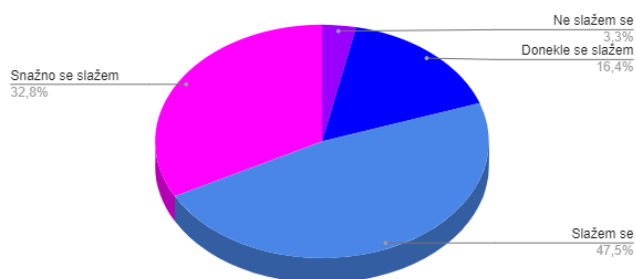
5. Mogu kritikovati bez osjećaja da me to čini lošom osobom

Grafikon 8: Mogu kritikovati bez osjećaja da me to čini lošom osobom (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 6: „Znam šta se misli pod slijedom razmišljanja“, pozitivno je odgovorilo 47 (80,3 %), a negativno 2 (3,3%) ispitanika, dok se 10 (16,4%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 9).

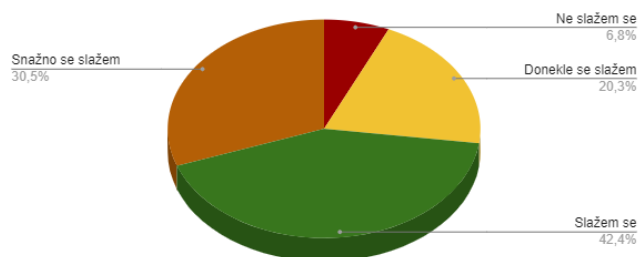
6. Znam šta se misli pod slijedom razmišljanja

Grafikon 9: Znam šta se misli pod slijedom razmišljanja (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 7: „Svjestan sam koliko moja sadašnja vjerovanja mogu uticati i stvoriti predrasude koje će uticati na pošteno razmatranje problema“, pozitivno je odgovorilo 43 (72,9 %), a negativno 4 (6,8%) ispitanika, dok se 12 (20,3%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 10).

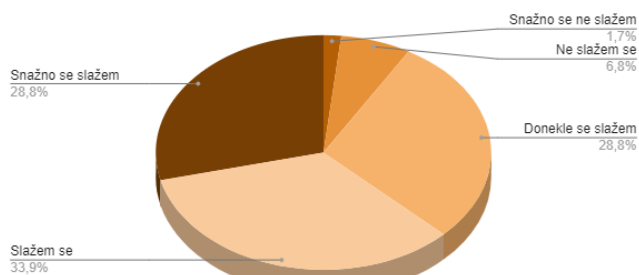
7. Svjestan sam koliko moja sadašnja vjerovanja mogu uticati i stvoriti predrasude koje će uticati na pošteno razmatranje problema

Grafikon 10: Svjestan sam koliko moja sadašnja vjerovanja mogu uticati i stvoriti predrasude koje će uticati na pošteno razmatranje problema (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 8: „Strpljiv sam u identifikovanju slijeda razmišljanja u argumentu“, pozitivno je odgovorilo 37 (62,7 %), a negativno 5 (8,5%) ispitanika, dok se 17 (28,8%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 11).

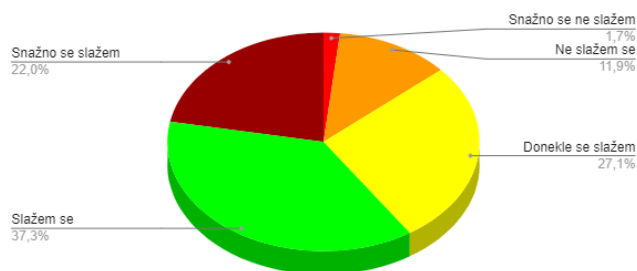
8. Strpljiv sam u identifikovanju slijeda razmišljanja u argumentu

Grafikon 11: Strpljiv sam u identifikovanju slijeda razmišljanja u argumentu (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 9: „Dobar sam u prepoznavanju signala koji se koriste u označavanju faza tokom argumentovanja“, pozitivno je odgovorilo 35 (59,3 %), a negativno 8 (13,6%) ispitanika, dok se 16 (27,1%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 12).

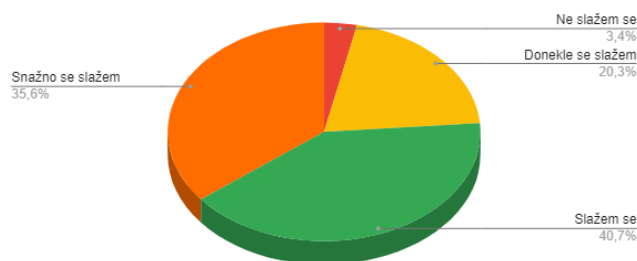
9. Dobar sam u prepoznavanju signala koji se koriste u označavanju faza tokom argumentovanja

Grafikon 12: Dobar sam u prepoznavanju signala koji se koriste u označavanju faza tokom argumentovanja (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 10: „Nalazim jednostavnim razdvajanje ključnih tačaka od ostatka materijala“, pozitivno je odgovorilo 45 (76,3 %), a negativno 3 (3,3%) ispitanika, dok se 12 (20,3%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 13).

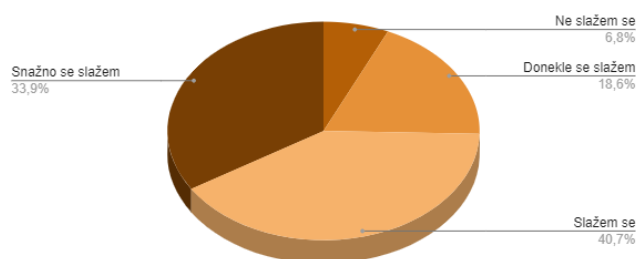
10. Nalazim jednostavnim razdvajanje ključnih tačaka od ostatka materijala

Grafikon 13: Nalazim jednostavnim razdvajanje ključnih tačaka od ostatka materijala (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 11: „Veoma sam strpljiv u prolaženju kroz činjenice s ciljem da formiram tačan sud“, pozitivno je odgovorilo 44 (74,6 %), a negativno 4 (6,8%) ispitanika, dok se 11 (18,6%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 14).

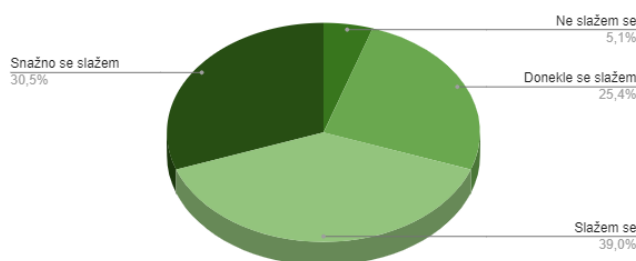
11. Veoma sam strpljiv u prolaženju kroz činjenice s ciljem da formiram tačan sud

Grafikon 14: Veoma sam strpljiv u prolaženju kroz činjenice s ciljem da formiram tačan sud (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 12: „Dobar sam u identifikovanju nepoštenih tehnika koje su korištene kako bi se uticalo uvjeravanjem na čitaoca“, pozitivno je odgovorilo 41 (69,5 %), a negativno 3 (5,1%) ispitanika, dok se 15 (25,4%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 15).

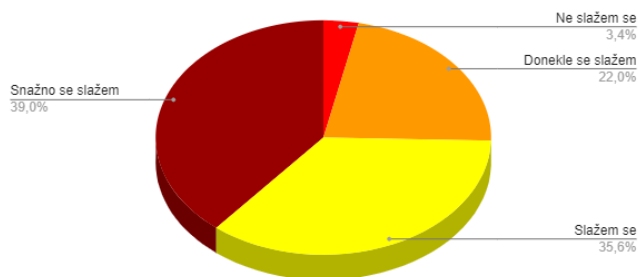
12. Dobar sam u identifikovanju nepoštenih tehnika koje su korištene kako bi se uticalo uvjeravanjem na čitaoca

Grafikon 15: Dobar sam u identifikovanju nepoštenih tehnika koje su korištene kako bi se uticalo uvjeravanjem na čitaoca (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 13: „Dobar sam u čitanju između redova“, pozitivno je odgovorilo 44 (74,6 %), a negativno 3 (3,4%) ispitanika, dok se 13 (22,0%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 16).

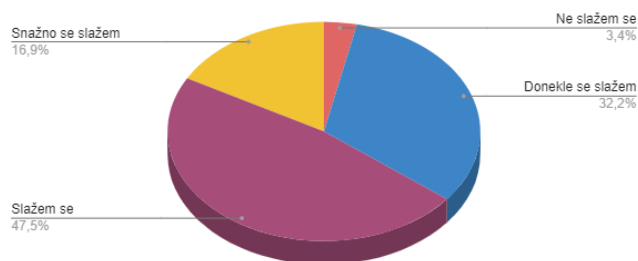
13. Dobar sam u čitanju između redova

Grafikon 16: Dobar sam u čitanju između redova (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 14: „Nalazim lakim evaluaciju dokaza kako bih pružio podršku određenom sudu“, pozitivno je odgovorilo 38 (64,4 %), a negativno 2 (3,4%) ispitanika, dok se 19 (32,2%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 17).

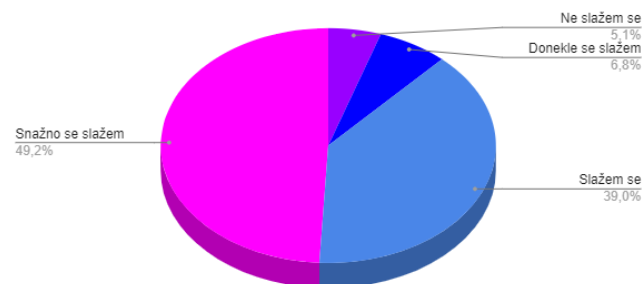
14. Nalazim lakim evaluaciju dokaza kako bih pružio podršku određenom sudu

Grafikon 17: Nalazim lakim evaluaciju dokaza kako bih pružio podršku određenom sudu (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 15: „Inače obraćam pažnju na detalje“, pozitivno je odgovorilo 52 (88,2 %), a negativno 3 (5,1%) ispitanika, dok se 4 (6,8%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 18).

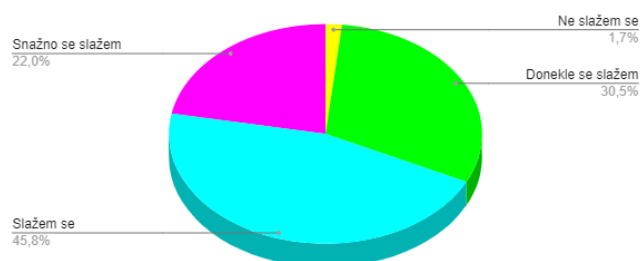
15. Inače obraćam pažnju na detalje

Grafikon 18: Inače obraćam pažnju na detalje (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 16: „Jednostavno mi je da odvažem dva različita stajališta na objektivan način“, pozitivno je odgovorilo 40 (67,8 %), a negativno 1 (1,7%) ispitanik, dok se 18 (30,5%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 19).

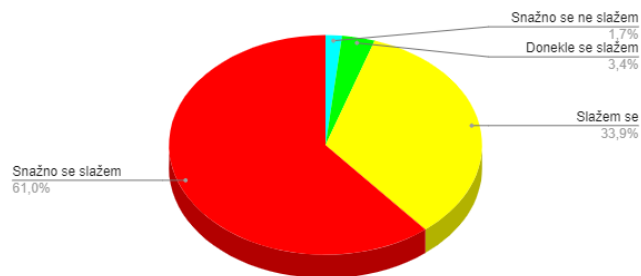
16. Jednostavno mi je da odvažem dva različita stajališta na objektivan način

Grafikon 19: Jednostavno mi je da odvažem dva različita stajališta na objektivan način (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 17: „Ukoliko u nešto nisam siguran, istražiću to kako bih saznao nešto više“, pozitivno je odgovorilo 56 (94,9 %), a negativno 1 (1,7%) ispitanik, dok se 2 (3,4%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 20).

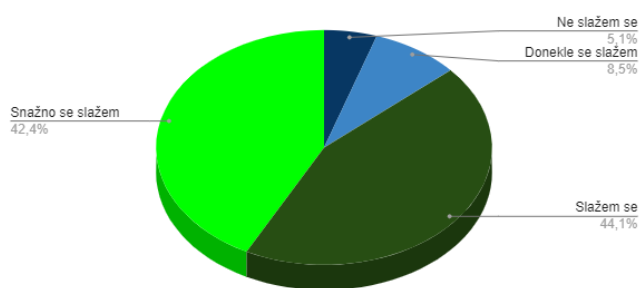
17. Ukoliko u nešto nisam siguran, istražiću to kako bih saznao nešto više

Grafikon 20: Ukoliko u nešto nisam siguran, istražiću to kako bih saznao nešto više (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 18: „Mogu predstaviti svoje argumente jasno“, pozitivno je odgovorilo 55 (86,5 %), a negativno 3 (5,1%) ispitanika, dok se 5 (8,5%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 21).

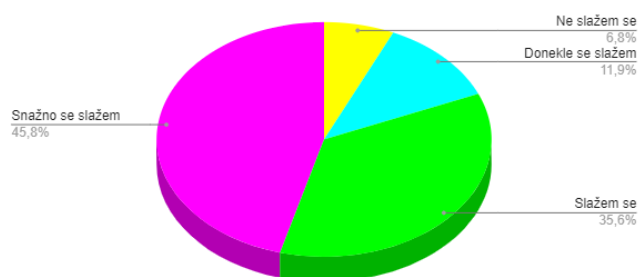
18. Mogu predstaviti svoje argumente jasno

Grafikon 21: Mogu predstaviti svoje argumente jasno (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 19: „Razumijem kako se konstruiše argument“, pozitivno je odgovorilo 48 (81,4 %), a negativno 4 (6,8%) ispitanika, dok se 7 (11,9%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 22).

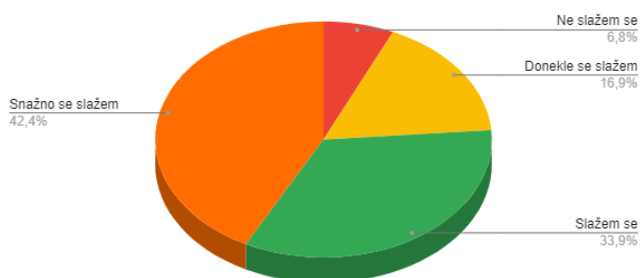
19. Razumijem kako se konstruiše argument

Grafikon 22: Razumijem kako se konstruiše argument (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 20: „Znam utvrditi razliku između opisivanja i analitičkog pisanja“, pozitivno je odgovorilo 45 (76,3 %), a negativno 4 (6,8%) ispitanika, dok se 10 (16,9%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 23).

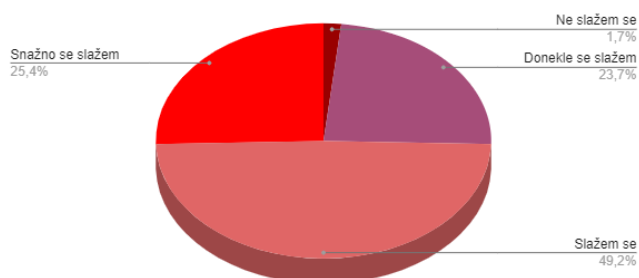
20. Znam utvrditi razliku između opisivanja i analitičkog pisanja

Grafikon 23: Znam utvrditi razliku između opisivanja i analitičkog pisanja (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 21: „Mogu uočiti nepravilnosti u argumentu veoma lako“, pozitivno je odgovorilo 44 (74,6 %), a negativno 1 (1,7%) ispitanik, dok se 14 (23,7%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 24).

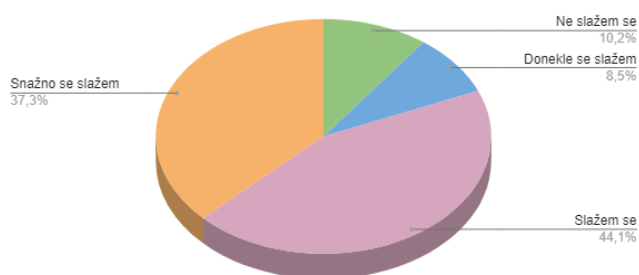
21. Mogu uočiti nepravilnosti u argumentu veoma lako

Grafikon 24: Mogu uočiti nepravilnosti u argumentu veoma lako (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 22: „Dobar sam u identifikaciji obrazaca, tj. ponavljanja“, pozitivno je odgovorilo 48 (81,4 %), a negativno 6 (10,2%) ispitanika, dok se 5 (8,5%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 25).

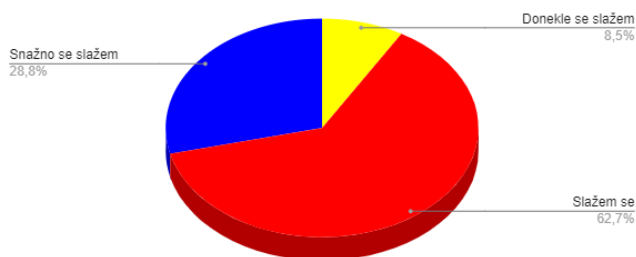
22. Dobar sam u identifikaciji obrazaca, tj. ponavljanja

Grafikon 25: Dobar sam u identifikaciji obrazaca, tj. ponavljanja (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 23: „Svjestan sam kako način na koji sam odgojen može uticati na formiranje predrasuda tokom razmatranja određenog problema“, pozitivno je odgovorilo 54 (91,5 %), a negativno 0 (0%) ispitanika, dok se 5 (8,5%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 26).

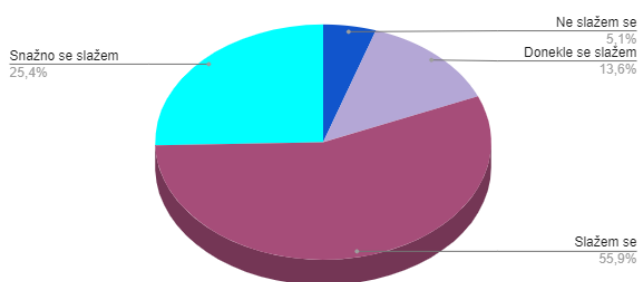
23. Svjestan sam kako način na koji sam odgojen može uticati na formiranje predrasuda tokom razmatranja određenog problema

Grafikon 26: Svjestan sam kako način na koji sam odgojen može uticati na formiranje predrasuda tokom razmatranja određenog problema (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 24: „Znam kako da izvršim procjenu izvora“, pozitivno je odgovorilo 48 (81,3 %), a negativno 3 (5,1%) ispitanika, dok se 8 (13,6%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 27).

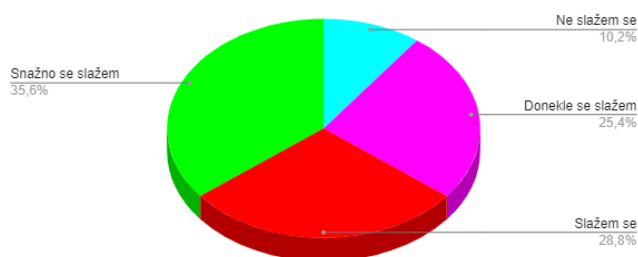
24. Znam kako da izvršim procjenu izvora

Grafikon 27: Znam kako da izvršim procjenu izvora (Izvor: Autor)

Na pitanje pod rednim brojem 25: „Razumijem zbog čega se ambiciozan jezik često zna koristiti u istraživanjima“, pozitivno je odgovorilo 37 (64,4 %), a negativno 6 (10,2%) ispitanika, dok se 15 (25,4%) ispitanika izjasnilo kao neutralno (Grafikon broj 28).

25. Razumijem zbog čega se ambiciozan jezik često zna koristiti u istraživanjima

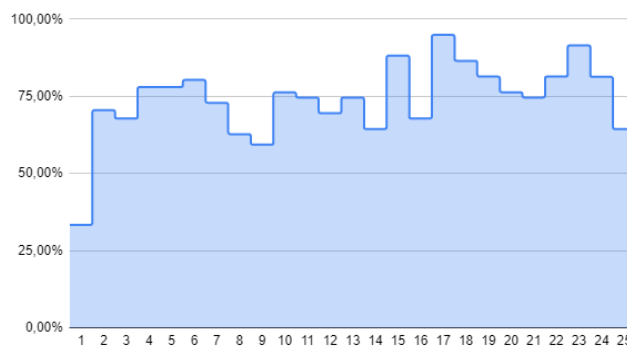
Grafikon 28: Razumijem zbog čega se ambiciozan jezik često zna koristiti u istraživanjima (Izvor: Autor)

Zaključak provedenog istraživanja

Rezultati istraživanja su sljedeći: anketu je ispunilo 59 ispitanika od kojih je 23,7% u sklopu srednjoškolskog sistema Republike Srpske, a 76,3% ispitanika u sklopu Univerziteta Republike Srpske; najviše ispitanika je bilo u životnoj dobi od 17, 19 i 38 godina (18,2%), a najmanje u životnoj dobi 21, 26, 27, 30, 32, 40, 55, između 45-50, 57, 64, te 60-te godine (21,6%).

Rezultati su pokazali da je 60% od ukupnog broja ispitanika (N = 59) dalo pozitivne odgovore na postavljena pitanja čime je potvrđena teza da ispitanici obrazovnog procesa u srednjoškolskom obrazovnom sistemu Republike Srpske kao i univerzitetskom sistemu Republike Srpske smatraju da su sposobni za kritičko mišljenje (Grafikon broj 29).

Rezultati sprovedenog istraživanja

Grafikon 29: Rezultati sprovedenog istraživanja (Izvor: Autor)

Ispunjavanje ovog upitnika dovelo je do sljedećih rezultata:

94,90% njih su potvrdili da ukoliko u nešto nisu sigurni

da će to istražiti kako bi saznali više; 91,50% ih je svjesno da način na koji se vrši odgoj može uticati na formiranje predrasuda tokom razmatranja određenog problema. Na pitanje da li obraćaju pažnju na detalje 88,20% ispitanika je dalo pozitivne odgovore; 86,5% njih su potvrdili da mogu predstaviti svoje argumente jasno. Isti broj ispitanika je potvrdno afirmisao tvrdnje da razumije kako se konstruiše argument, odnosno da je dobar u identifikaciji obrazaca, tj. ponavljanja – njih 81,40%. Na pitanje da li znaju kako se vrši procjena izvora 81,30% ispitanika je dalo pozitivan odgovor, a da zna šta se misli pod slijedom razmišljanja njih 80,30% je odgovorilo pozitivno. Kao temeljnu varijablu o sposobnosti kritičkog mišljenja u obrazovnom procesu možemo vidjeti da je to važnost učenja i pronalazjenje novih metoda u potrazi za novim informacijama, s obzirom da najviše ispitanika potvrdilo upravo da ukoliko u nešto nisu sigurni da će to istražiti kako bi saznali više. Na tvrdnje koje su povezane za primjenu, značaj i domete argumentacije i efektivne analize intelektualnog aparata u srednjoškolskom obrazovnom procesu, te istom na fakultetima, najviše ispitanika je ocijenilo da je svjesno na koji način se formiraju predrasude još od ranog djetinjstva, te da razumiju značaj procjene izvora i dobro prezentovanog argumenta. Na pitanje da li se osjećaju ugodno dok ukazuju na potencijalne slabosti u radu eksperata, 30,3% ispitanika dalo je pozitivan odgovor, te ukazalo na nedostatke u odnosu prenosilac/primalac znanja. Na tvrdnje da mogu analizirati strukturu argumenta i da mogu kritikovati bez osjećaja da ih to čini lošom osobom, 78,00% ispitanika je dalo potvrde odgovore; 76,30% njih je potvrdilo da zna utvrditi razliku između opisivanja i analitičkog pisanja, kao i da nalazi jednostavnim razdvajanje ključnih tačaka od ostatka materijala, dok je 74,60% ispitanika odgovorilo da mogu uočiti nepravilnosti u argumentu veoma lako, odnosno da je dobar u čitanju između redova, kao i da je veoma strpljiv u prolaženju kroz činjenice s ciljem da formira tačan sud.

Dalje preporuke

Rezultati istraživanja su vrlo bitni u donošenju određenih zaključaka i razmatranja radnji koje se mogu preduzeti. Gledajući odgovore u kojima su ispitanici izražavali svoje stavove može se vidjeti da smatraju kako su sve navedene tvrdnje vrlo bitne u nastavnom procesu kako za učenike/studente, tako i za nastavnike /profesore. Ispitanici

ovog istraživanja pojedine tvrdnje (koje se odnose na načine usvajanja novih znanja i značaj procjenjivanja izvora informacija i dobro formulisanog argumenta) su ocijenili veoma važnim. Takođe, uz tvrdnje vezane za međuljudske odnose i značaj unaprijed usvojenog znanja po dalji razvoj njegovog nosioca u sastavu obrazovnog sistema, može se zaključiti da je upravo rad na njima temelj za uspješno unapređenje nastavnog procesa.

U Banjoj Luci, 23. juna 2021. godine
Ana Galić, magistar filozofije

Popis grafikona

Grafikon 1. Analiza rezultata upitnika za samoprocjenu sposobnosti kritičkog mišljenja/ Srednjoškolski sistem i Univerziteti Republike Srpske

Grafikon 2. Afiliacija (za zaposlene)/ Škola, Studijski program (za učenike/studente)

Grafikon 3. Životna dob

Grafikon 4. Osjećam se ugodno dok ukazujem na potencijalne slabosti u radu eksperata

Grafikon 5. Mogu zadržati fokus baš onoliko vremena koliko je potrebno da nešto bude obavljeno

Grafikon 6. Znam koja su različita značenja riječi argument u kritičkom mišljenju

Grafikon 7. Mogu analizirati strukturu argumenta

Grafikon 8. Mogu kritikovati bez osjećaja da me to čini lošom osobom

Grafikon 9. Znam šta se misli pod slijedom razmišljanja

Grafikon 10. Svjestan sam koliko moja sadašnja vjerovanja mogu uticati i stvoriti predrasude koje će uticati na pošteno razmatranje problema

Grafikon 11. Strpljiv sam u identifikovanju slijeda razmišljanja u argumentu

Grafikon 12. Dobar sam u prepoznavanju signala koji se koriste u označavanju faza tokom argumentovanja

Grafikon 13. Nalazim jednostavnim razdvajanje ključnih tačaka od ostatka materijala

Grafikon 14. Veoma sam strpljiv u prolaženju kroz činjenice s ciljem da formiram tačan sud

Grafikon 15. Dobar sam u identifikovanju nepoštenih tehnika koje su korištene kako bi se uticalo uvjeravanjem na čitaoca

Grafikon 16. Dobar sam u čitanju između redova

Grafikon 17. Nalazim lakim evaluaciju dokaza kako bih pružio podršku određenom sudu

Grafikon 18. Inače obraćam pažnju na detalje

Grafikon 19. Jednostavno mi je da odvažem dva različita stajališta na objektivni način

Grafikon 20. Ukoliko u nešto nisam siguran, istražiću to kako bih saznao nešto više

Grafikon 21. Mogu predstaviti svoje argumente jasno

Grafikon 22. Razumijem kako se konstruiše argument

Grafikon 23. Znam utvrditi razliku između opisivanja i analitičkog pisanja

Grafikon 24. Mogu uočiti nepravilnosti u argumentu veoma lako

Grafikon 25. Dobar sam u identifikaciji obrazaca, tj. ponavljanja

Grafikon 26. Svjestan sam kako način na koji sam odgojen može uticati na formiranje predrasuda tokom razmatranja određenog problema

Grafikon 27. Znam kako da izvršim procjenu izvora

Grafikon 28. Razumijem zbog čega se ambiciozan jezik često zna koristiti u istraživanjima

Grafikon 29. Rezultati sprovedenog istraživanja